

Hanseatiska mynt i de forna danska och norska landskapen

-
En jämförande studie av förekomsten av hanseatiska mynt i Blekinge,
Bohuslän, Halland, Härjedalen och Jämtland under perioden 1300-1500

B-uppsats i Arkeologi VT 2011
Av: Fredrik Wennberg
Handledare: Kenneth Jonsson
Stockholms universitet

Innehåll

1.	Inledning	2
1.1	Bakgrund	2
1.1.1	<i>Hansan i Norge och Danmark</i>	2
1.1.2	<i>Det vendiska myntförbundet</i>	3
1.1.3	<i>Myntningen i Norge och Danmark</i>	3
1.2	Syfte och frågeställningar	3
1.3	Avgränsningar	4
1.4	Metod	4
1.5	Tidigare forskning	4
1.6	Definitioner	5
2.	Undersökning	5
2.1	Hanseatiska mynt i undersökningsområdet	5
2.2	Myntens ursprung och kronologi	5
2.3	Spridningen av hanseatiska mynt	7
3.	Avslutning	9
3.1	Sammanfattning och avslutande diskussion	9
4.	Referenser	10

Abstract: This essay will examine the presence of Hanseatic coins in the provinces which during the Middle Ages belonged to Norway and Denmark, but today belongs to Sweden. The provinces are Blekinge, Bohuslän, Halland, Härjedalen, Jämtland and Skåne. The coins will be mapped geographically, chronologically and according to origin. The results will then be compared to a similar survey of finds from medieval Sweden, with the same denominations and the period 1300-1500.

Bilden på framsidan är en witten 1379-1387, från Wismar.

1. Inledning

Uppsatsen kommer att behandla förekomsten av hanseatiska mynt i de skånska landskapen (Skåne, Blekinge och Halland), Bohuslän, Härjedalen samt Jämtland under perioden 1300 -1500.

1.1 Bakgrund

Den tyska Hansan hade ett stort inflytande över hela östersjöregionen under medeltiden, med sin blomstringstid kring 1300-talets andra hälft fram till 1500-talets början. Hansan utgjordes av ett nätverk av självstyrande städer i framför allt norra Tyskland, som med gemensam handelspolitik och kommersiellt monopol i Östersjön och Nordsjön innehade ett stort inflytande över både kommers och den världsliga makten i regionen. Tyska köpmän bodde i många av de viktigare handelsstäderna där handel bedrevs, bl.a. Bergen, Stockholm och Novgorod (Kumlien 1943:3ff). Lübeck var den stad som innehade den ledande positionen inom sammanslutningen. Varje år samlades representanter från städer som var med i gemenskapen för att fastställa en gemensam och homogen agenda för hur handeln skulle bedrivas (Christensen 1957:72; Kumlien 1943:14ff).

1.1.1 Hansan i Norge och Danmark

Handeln med Hansan var viktigt för Norge under medeltiden. Bl. a. importerades det spannmål från Tyskland då den inhemska produktionen i Norge inte kunde tillgodose behovet av livsmedel i de norska städerna. Detta ledde till att ett handelstraktat upprättades mellan den norske kungen och Lübeck 1250 vilket garanterade tyskarnas rätt att bedriva oinskränkt handel med Norge. Tyskarna hade börjat exportera korn till Bergen två år innan, och köpte upp fisk som sedan skeppades vidare till tyska hamnar med tyska skepp. Den tyska dominansen gjordes möjlig då Norge saknade en egen köpmannaklass som bedrev export och import av varor till och från Norge (Authén Blom 1957:1, 3ff). Tyskarna ville också ha monopol på exporten av fisk till England vilket dock inte uppskattades av den norska aristokratin som hade haft intressen i England sedan lång tid tillbaka (Authén Blom 1957:10f).

Fig. 1. Hansans utbredning i norra Europa (Kumlien 1943:17).

I dansk historieskrivning får oftast de tyska köpmännen karaktären av skurkar eller lurendrejare, som med olika medel tvingade till sig handelsrättigheter på det danska borgerskapets bekostnad (Christensen 1957:56-57). Om så var fallet är svårt att klarlägga, men tyskarnas närvaro i danska köpstäder var bevisligen kontroversiell och inte helt utan friktion med de lokala intressena. De tyska köpmännen köpte upp vete och fisk från de danska bönderna och fiskarna som de sedan sålde tillbaka till danskarna. Även livsmedel från det danska Skåne gick via tyska händer innan de nådde sin slutdestination någon annanstans i det danska riket vilket skapade ett missnöje hos danskarna mot tyska köpmän (Christensen 1957:57f).

1.1.2 Det vendiska myntförbundet

Det vendiska myntförbundet, eller unionen, utgjordes av tyska städer som slutit sig samman med ett gemensamt monetärt system, bestående av mynt med lika vikt och silverhalt. De som 1379 utgjorde de första städerna var Hamburg, Lübeck och Wismar. Lüneburg fick tillträde till förbundet 1381. Andra städer anslöt sig också senare till unionen, bl.a. Rostock, Stralsund, Hannover, Stettin m.fl. (Berghaus 1973:90). Unionen höll möten där de bestämde myntens utseende och vikt, men också ifall det fanns behov av att prägla någon ny valör. Så var fallet för mötet 1392 då dreiling och schilling var två nya valörer som infördes i myntunionen. Andra möten av betydelse var mötena år 1387, 1389, 1398, 1403/06 och 1410 (Berghaus 1973:90).

Witten som slogs inom det vendiska myntförbundet skulle innehålla en gemensam symbol, och vid de olika mötena bestämdes vad för typ av symbol som skulle vara aktuell. Det kunde till exempel vara en stjärna på myntets framsida (fig. 2) (Odebäck 2008:5).

Fig. 2. Witten med stjärna på myntets framsida (den första gemensamma symbolen för det vendiska myntförbundet efter mötet 1379).

1.1.3 Myntningen i Norge och Danmark

Den inhemska myntningen i Sverige upphörde ca 1390-1405, i Norge ca 1387-1481 och Danmark ca 1332/1377-1400, och man får i stället in ett stort antal utländska mynt, däribland tyska hanseatiska mynt (Odebäck 2008:4; Skaare 1995:86; Bendixen 1967:47-48). I Norge importerades det både engelska och tyska mynt under 1300-talet. Detta berodde dels på att den inhemska myntningen upphörde under slutet av 1300-talet och för att det enbart slogs mindre mynt i Norge, något som gjorde handeln relativt opraktisk vid större transaktioner (Skaare 1995:92-93; Authen Blom 1992:466-67). De tyska mynten konkurrerade dock senare ut de engelska, och de tyska mynten blev då i stort sett de enda mynten som användes i Norge (Skaare 1995:86). Läget i Danmark såg något annorlunda ut. Danmark genomled inre stridigheter under 1300-talets första hälft vilket ledde till en myntning av silvermynt med en allt högre kopparhalt. Dessa mynt var inte omtyckta och det ledde till en import av utländska mynt, däribland franska, engelska och nordtyska mynt. De tyska mynten blev med tiden allt mer dominerande (som i Norge) och under 1400-talet är de dominerande i skatterna (Bendixen 1967:43-45). Ingen myntning ägde rum i Norge efter kung Olavs död efter 1387, och skulle inte återupptas förrän nästan hundra år senare (Skaare 1995:92). I Danmark började en del köpstäder slå egna mynt under 1370-talet utan den danske kungens inblandning och med tyska mynt som förebild (Bendixen 1967:47-48).

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att kartlägga hopade fynd och lösfynd med nordtyska mynt som är slagna inom det vendiska myntförbundet under perioden 1300-1500 i de landskapen som under perioden tillhörde Norge och Danmark, men som i dag tillhör Sverige. Men också att se hur mynten skiljer sig från varandra gällande myntort, utbredning och kronologi. Resultatet ska även jämföras mot den undersökningen som gjorts på hanseatiska mynt från det medeltida Sverige under samma period av Kerstin Odebäck *Tyska mynt från Hansan – Lösfynd och hopade fynd i Sverige* (Odebäck 2008). Min undersökning blir intressant då det tidigare inte har gjorts någon undersökning av hanseatiska mynt i dessa landskapen. Men också för att det kan ge ett intressant resultat i jämförelse med den tidigare undersökningen gjord av Odebäck.

Frågeställningarna till uppsatsen blir då:

- Hur ser fördelningen av mynt från den vendiska myntunionen ut i Blekinge, Bohuslän, Halland, Härjedalen, Jämtland och Skåne under perioden 1300-1500?
- Hur ser fördelningen mellan de olika tyska myntorterna ut i fynden, geografiskt och kronologiskt?
- Hur skiljer sig fynden från den här undersökningen med den som gjorts med hanseatiska mynt i det medeltida Sverige under perioden 1300-1500?

1.3 Avgränsningar

Perioden som jag har valt att belysa är 1300-1500, d.v.s. den tiden som Hansans inflytande över handeln i och kring Östersjön var som störst. De landskap som kommer att undersökas är Blekinge, Bohuslän, Halland, Härjedalen, Jämtland och Skåne. Fynd från Gotland kommer inte att behandlas då ön blev dansk först 1361, men också för att en undersökning redan har gjorts på fynden därifrån (Odebäck 2008). Mynt av valören schilling har inte tagits med i undersökningen då de införs först på 1500-talet vilket gör att de inte ryms inom uppsatsens tidsmässiga avgränsning.

1.4 Metod

Det som har undersökts är främst hopade fynd och lösfynd i städer, kyrkor, kloster och borgar m.m. Information kring myntens spridning i de aktuella landskapen har inhämtats från inventeringar av mynt i Sverige, då främst *Sveriges mynthistoria – Landskapsinventering* för respektive landskap, dock inte för Skåne som ännu inte har publicerats i serien. För Skånes del har jag gått igenom Numismatiska forskningsgruppens fyndarkiv, inventeringar från Lunds universitet, men också *Från Vespanianus till Leopold II – En sammanställning av jordefunna mynt i Lund 1833-1994* av Peter Carelli där fynd från främst Lund finns inventerade (Carrelli 2005). Myntfynden har sedan sammanställts i dBase, ett dataprogram där större mängder information blir lättare att hantera och därefter i ArcView där fynden kan redovisas på en karta för att se den geografiska utbredningen. Tabeller och diagram har också använts för att på ett mera pedagogiskt sätt redovisa kronologi, geografisk spridning och myntens ursprung.

1.5 Tidigare forskning

Tidigare forskning över mynt från det vendiska myntförbundet har gjorts av bl.a. Wilhelm Jesse (*Der Wenidische Münzverin*) som har gått igenom det vendiska myntförbundets historia, organisation samt vilka mynt som har slagits och när. Men han har också kartlagt och ordnat mynten efter typer, vilket gör det enklare att ordna och identifiera mynten, vad gäller valör, myntort m.m. (Jesse 1928). Peter Berghaus har gått igenom skattfynd med witten i östersjöregionen under medeltid (Berghaus 1973:87ff). Forskning har också gjorts av Kerstin Odebäck i form av en B-uppsats, där hon har gått igenom hopade och lösfynd med tyska hanseatiska mynt i det medeltida Sverige under perioden 1300-1500 (Odebäck 2008).

Exakt när myntningen av witten började har varit omstridd och det finns olika uppfattningar om när den började. Jesse menar att myntningen började omkring 1340 (eller som tidigast 1325) medan Berghaus anser att den inte började förrän omkring 1360 (Jesse 1928:78-79; Berghaus 1973:87-88). Enligt Berghaus finns det inga fynd som antyder att det skulle ha förekommit myntning före 1360, enligt myntfynd som han har studerat från Danmark, Norge och Sverige. De äldsta mynten han har funnit återfinns i ett skattfynd från Gotland som har blivit daterad till tiden kring den danska invasionen av ön 1361, då möjligtvis mynten blivit undangömda. Skatten består av ca 500 silvermynt, varav 52 utgörs av witten (Berghaus 1973:87-88). Den allmänna uppfattningen i dag är att witten började präglas ca 1360. Gerald Stefke har uppdaterat Jesses indelning av witten och har skrivit ett stort antal artiklar som berör det vendiska myntförbundets myntning, både gällande valör och myntort. Vilket har lett till lite andra resultat än den äldre forskningen (Stefke 2002:145ff).

Schilling	12 pfennige
Sechsling	6 pfennige
Witten	4 pfennige
Dreilning	3 pfennige
Blaffert	2 pfennige
¼ witten	1 pfennig (dubbelsidig penning)
Pfennig	1 pfennig
Scherf	½ pfennig

Tabell. 1. Valörer präglade inom det vendiska myntförbundet.

1.6 Definitioner

Fyndort – Platsen där ett mynt är funnet.

Hopat fynd – Fynd av flera mynt som *inte* har blivit nerlagda vid ett och samma tillfälle, vanligt i t.ex. kyrkor och borgar.

Lösfynd – Fynd av enstaka mynt.

Myntort – Orten där myntet är slaget.

Skattfynd – Fynd bestående av flera mynt som blivit nerlagda vid ett och samma tillfälle.

Skåneland – De skånska landskapen, d.v.s. Blekinge, Halland och Skåne.

2. Undersökning

2.1 Hanseatiska mynt i undersökningsområdet

Resultatet har varit varierande över förekomsten av hanseatiska mynt i de landskapen som har undersökts. Det har t.ex. inte förekommit några mynt över huvudtaget i Jämtland och Härjedalen som har varit av intresse för undersökningen, vilket gör att de två landskapen faller bort.

I den här delen av undersökningen kommer fördelningen av respektive valörs förekomst i de undersökta landskapen att redovisas, d.v.s. förekomsten av hanseatiska mynt bland hopade fynd och lösfynd från landskapen som har undersökts. Resultatet redovisas i tabell 2.

	<i>Sechsling</i>	<i>Witten</i>	<i>Dreiling</i>	<i>Blaffert</i>	$\frac{1}{4}$ witten	<i>Pfennig</i>	$\frac{1}{2}$ pfennig	<i>Obest.</i>	<i>Totalt</i>
Blekinge	-	3	-	-	-	3	-	1	7
Bohuslän	-	3	-	-	-	3	-	-	6
Halland	-	7	2	1	29	40	1	-	80
Skåne	1	53	-	4	82	59	-	2	201
Totalt	1	66	2	5	111	105	1	3	294

Tabell 2. Antalet exemplar av respektive valör i Skåneland och Bohuslän 1300-1500.

Sammanlagt finns det 294 lösfynd och hopade fynd i min undersökning. I likhet med Berghaus undersökning av danska skattfynd är det framför allt witten och $\frac{1}{4}$ witten som är starkast representerade. Dock med undantag för pfennige, som utgör det näst största antalet i min undersökning, med enbart 6 ex. färre än $\frac{1}{4}$ witten. (Berghaus 1973:90). De andra valörerna utgörs av endast 12 ex. sammanlagt, vilket bara är en bråkdel av det sammanlagda antalet. Antalet mynt blir i jämförelse med Odebäcks undersökning något fler, då det finns 244 fynd från det medeltida Sverige i hennes undersökning. Fördelningen av de olika valörerna är också relativt lika, med undantag för $\frac{1}{4}$ witten som endast utgörs av 33 ex. i Odebäcks undersökning mot de 111 ex. som finns bland landskapen här (Odebäck 2008:5).

Fig. 3. Brakteat från Lübeck med krönt huvud inom strålring.

Det största antalet ex. i den här undersökningen kommer från Skåne följt av Halland. Det största fyndet finns i Halland, i Gamla Getakärrs kyrka där man funnit ett stort antal mynt. Där bland 6 witten, 28 $\frac{1}{4}$ witten och 28 brakteater bland ett sammanlagt antal mynt på över 1000 ex. (Bornestaf 2003:128f). Bland brakteaterna finns det 15 brakteater som kommer från Mecklenburg, det är osäkert ifall de är s.k. "tjurhuvudsbrakteat" eller inte. Men de har i alla fall tagits med i tabell 1.

2.2 Myntens ursprung och kronologi

Hur skiljer sig myntens ursprung från varandra, d.v.s. vilken eller vilka myntorter är vanligast förekommande bland myntfynden, och hur fördelar de sig rent kronologiskt? I fig. 4 kommer fördelningen av myntorterna mellan de svenska fynden och de som finns med i den här undersökningen att redovisas, för att sedan jämföras och diskuteras. Medan den kronologiska fördelningen av mynten funna i Skåneland och Bohuslän kommer att presenteras i fig. 5.

Fördelningen av myntorterna bland mynten ger en ganska tydlig bild. De östra myntorterna vid kusten är vanligast förekommande i den svenska undersökningen, medan myntorterna längre västerut och längre in i Tyskland är vanligare bland de skånska och bohuslänska fynden. Varför det ser ut som det gör kan man bara spekulera kring, men en tänkbar orsak kan var det geografiska läget. D.v.s. att mynt från Skåneland och Bohuslän mer är hämtade från myntorter som ligger närmare rent geografiskt, och motsvarande för de myntorter som är starkast representerade för de svenska fynden.

Av de 294 lösfynd och hopade fynd som utgör underlaget för den här undersökningen var det enbart 82 mynt som gick att datera med någon större precision. Den kronologiska fördelningen redovisas i fig. 5.

De allra flesta mynten kommer från 1300-talet vilket är i linje med det resultat som finns i undersökningen som gjorts för de svenska fynden. Där har dock enbart witten daterats. I den kronologiska figuren (fig. 5) har alla mynttyper tagits med som gick att datera. Däremot var de talrikaste daterbara fynden av valören witten, vilket styrker den kronologiska jämförelsen mellan de svenska fynden och de från Skåneland och Bohuslän (Odebäck 2008:7). Brakteater är för det mesta svårare att ge en exakt datering på, vilket gör att det är de som utgör den fyndkategori med det största kronologiska tidsspännet, exempel på det är 19 ex. som har daterats till tiden 1200-1500, en period på 300 år. Då den dateringen är alldeles för oprecis har de inte tagits med i fig. 5.

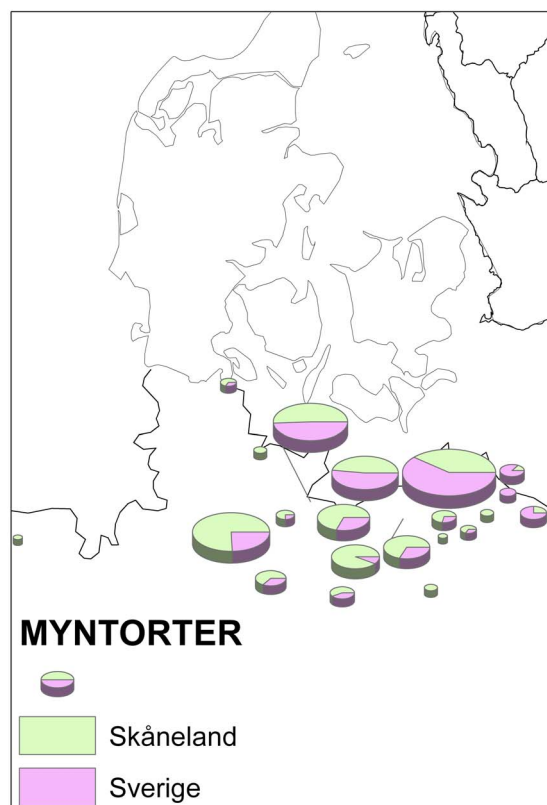

Fig. 4. Fördelning av hanseatiska myntorter i Skåneland, Bohuslän och Sverige 1300-1500.

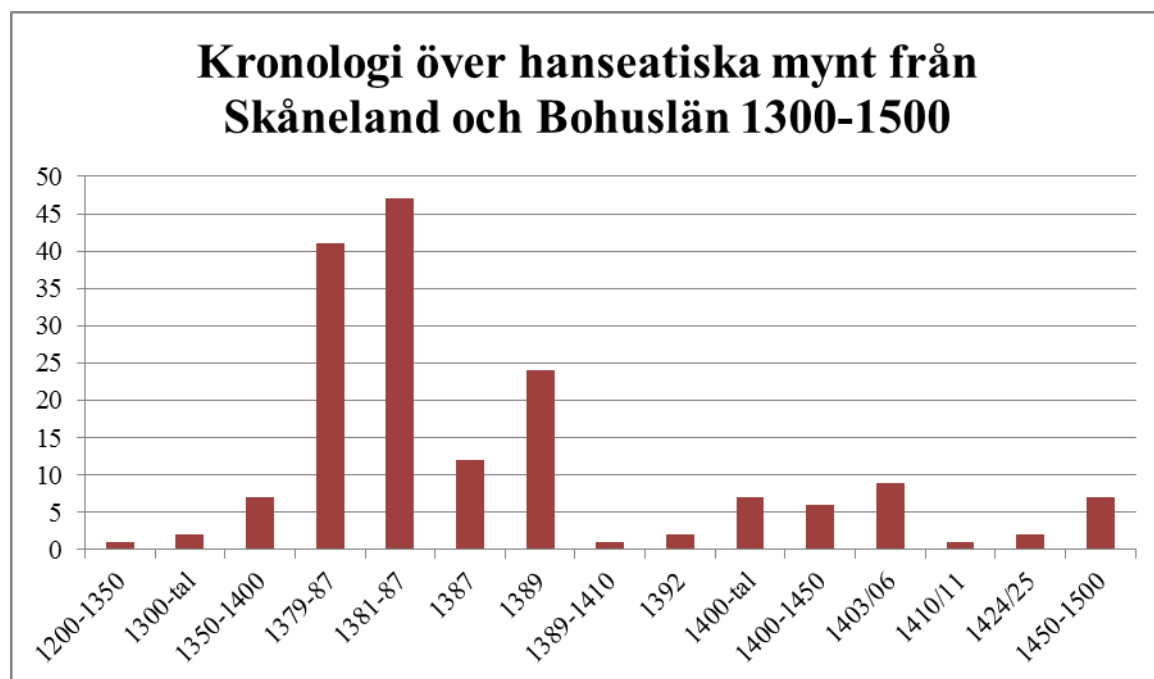

Fig. 5. Kronologisk fördelning av hanseatiska mynt från Skåneland och Bohuslän 1300-1500.

Orsaken till att det största antalet hanseatiska mynt har en datering till slutet av 1300-talet berodde på det instabila monetära läget som fortfarande rådde i Danmark under mitten av 1300-talet, efter politiska stridigheter under slutet av 1200-talet och början av 1300-talet. Detta ledde till en inhemsk myntning med en lägre silverhalt, vilket i sin tur ledde till att den inhemska myntningen upphörde i Danmark 1332/1377-1405. Försök av den danske kungen Valdemar Atterdag att förbättra det monetära läget genom att inför två nya valörer misslyckades och de utländska mynten fortsatte alltså att användas (Bendixen 1967:38-40, 46). I och med att Kalmarunionen blev ett faktum 1397 tog drottning Margareta tag i den dåliga monetära situation som unionsländerna befann sig i och började slå mynt med en bättre silverhalt i Danmark (Bendixen 1367:48). Med tanke på det kan det kronologiska mönstret (fig. 5), mycket väl stämma. När det politiska och monetära läget stabiliserades, började det dyka upp allt fler inhemska mynt vilket gjorde importen av utländska mynt överflödigt. Kalmarunionen hade dessutom som funktion att vara som en politisk och ekonomisk kraft gentemot Hansans dominans i Östersjö- och Nordsjöregionen (Kumlien 1943:32f).

2.3 Spridning av hanseatiska mynt

I den sista delen av undersökningen kommer spridningen av hanseatiska mynt att redovisas och diskuteras.

I fig. 6 finns det totala antalet hanseatiska myntfynd redovisade från Sverige, Skåneland och Bohuslän från perioden 1300-1500. Den största koncentrationen av hanseatiska mynt i de landskapen som utgör underlag för den här undersökningen (Skåneland och Bohuslän) finner vi i de sydvästra och mellersta delarna av Skåne, tätt följt av Halland som det näst fyndtätaste landskapet i undersökningen. Ytterst få fynd finns i Blekinge och Bohuslän i jämförelse med Skåne och Halland. De svenska fynden har också ett par områden med större koncentration av fynd. Bl.a. i Småland i närheten av Kalmar och Öland. Men även i Östergötland vid Vätterns östra strand.

Både de svenska landskapen, Skåneland och Bohuslän har den största koncentrationen av fynd i de södra delarna av undersökningsområdena, i det medeltida Sverige samt Skåneland och Bohuslän. Odebäck nämner också att det finns ytterst få fynd från Stockholmsregionen från den här tiden (1300-1500), vilket är märkligt då Stockholm hade en viktig ekonomisk betydelse i det medeltida Sverige (Odebäck 2008:6).

I fig. 7 redovisas hur fördelningen av mynt av valören witten ser ut i Sverige, Skåneland och Bohuslän under perioden 1300-1500. Att kartlägga mynt av valören witten är intressant då det är lättare att identifiera valören kronologiskt och var mynten är slagen, än vad det t.ex. är med brakteater. Den kronologiska fördelningen av witten har redan diskuterats (fig. 5), men här kommer den geografiska spridningen att presenteras och diskuteras.

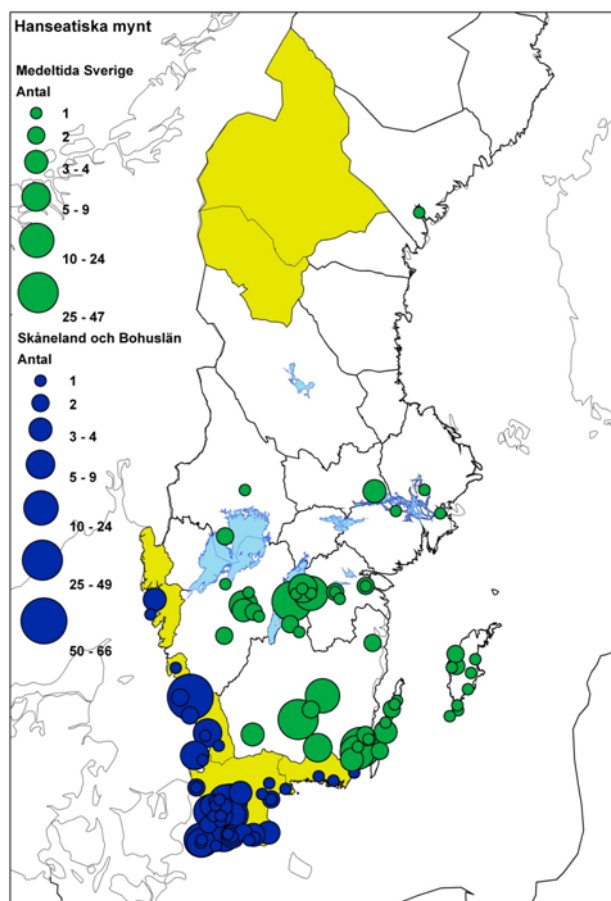

Fig. 6. Den geografiska spridningen av hanseatiska mynt i Skåneland, Bohuslän och Sverige 1300-1500. (Skåneland, Bohuslän, Härjedalen och Jämtland är markerade med gult). Sverige efter Odebäck (2008).

Spridningen av witten följer i stora drag den allmänna spridningen av hanseatiska mynt från den här perioden. De flesta witten finns i de södra delarna av Skåne, i likhet med samtliga hanseatiska mynt. Dock med en större koncentration i Malmöregionen.

Spridningen av witten i det medeltida Sverige följer i stort sett den allmänna trenden med fördelningen av hanseatiska mynt även där. Det finns många mynt i Småland och på Öland men det finns också en stor koncentration i de västra delarna av Östergötland, vid Vätterns östra strand.

Den geografiska spridningen av mynt beror på flera saker. Dels beror den på de olika platsernas merkantila läge. Men också i vilken utsträckning platserna har blivit arkeologiskt utgrävda. Spridningsbilderna i fig. 6 och fig. 7 ger inte en exakt bild av var och i vilken utsträckning som mynten blivit använda, men det ger ändå en fingervisning av hur det såg ut. Det är t.ex. inte en överraskning att hitta mycket mynt i Skåne, som var ett landskap med stor ekonomisk betydelse för Danmark, som bedrev mycket handel med tyska köpmän i landskapet, då främst med fisk (Christensen 1957:61). Skåne var således en viktig arena för handel, både för tyskar och danskar. Däremot är det mer överraskande att mynten inte tog sig längre in i landskapet (fig. 6, 7). Det tycks alltså vara som så att de främst användes vid kusten, både i Skåne och i de övriga landskapen. Mynten verkar dock ha tagit sig längre in i landet i det medeltida Sverige, framför allt i Småland och Östergötland. Kalmarregionen var en plats under medeltiden med viktig kommersiell betydelse, vilket här återspeglas då många myntfynd från det medeltida Sverige är funna där (Lönnroth 1957:103). Det bör påpekas att mynt av de högsta valörerna är funna i framför allt skatter medan det är vanligare att finna mynt av lägre valörer i kyrkor.

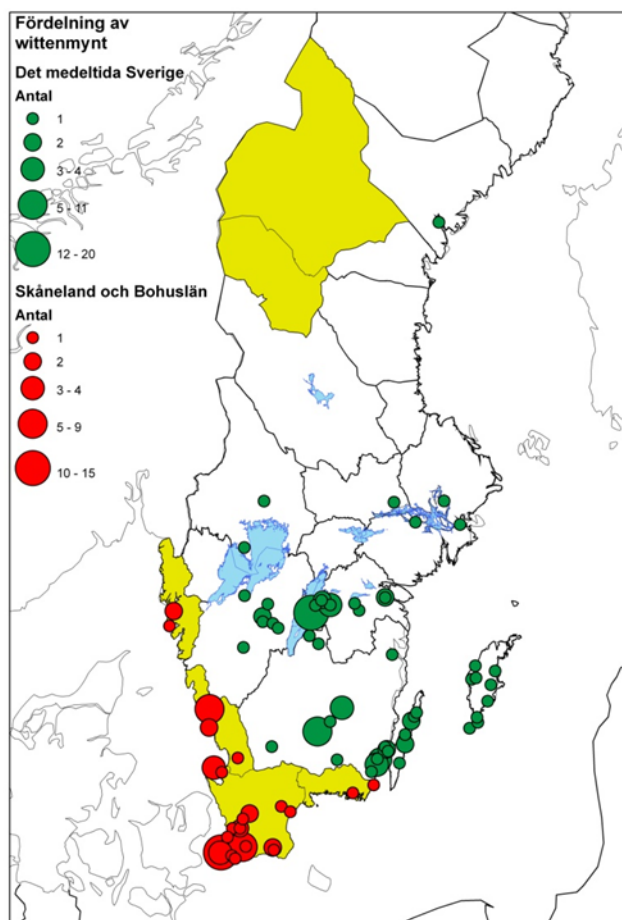

Fig. 7. Den geografiska spridningen av witten i Skåneland, Bohuslän och Sverige 1300-1500. (Skåneland, Bohuslän, Härjedalen och Jämtland är markerade med gult). Sverige efter Odebäck (2008).

3. Avslutning

3.1 Sammanfattning och avslutande diskussion

Uppsatsen har behandlat och undersökt förekomsten av hanseatiska mynt i de landskapen som under medeltiden tillhörde Danmark och Norge, men som i dag tillhör Sverige. Det vill säga Blekinge, Bohuslän, Halland, Härjedalen och Jämtland. Inga hanseatiska mynt är än så länge funna i Härjedalen och Jämtland vilket gjorde att de föll bort ur undersökningen. Resultatet har jämförts gentemot den tidigare undersökningen av Kerstin Odebäck för fynd i det medeltida Sverige (Odebäck 2008).

Det totala antalet funna mynt i den här undersökningen har endast varit något fler än i undersökningen som gjorts av Odebäck, med 294 ex. funna i Skåneland och Bohuslän mot 244 ex. funna i det medeltida Sverige. Även fördelningen av resp. valör är också snarlik den svenska undersökningen. De myntorterna som är vanligast förekommande bland mynten från Skåneland och Bohuslän är framförallt från myntorter längre in i Tyskland och i de västra delarna av den tyska kusten, medan de svenska fynden är mest fördelade till de östra myntorterna vid kusten. Även den kronologiska fördelningen av mynten är lik den svenska undersökningen, då de flesta fynden är daterade till slutet av 1300-talet. Orsaken till spridningen berodde på att den inhemska myntningen återupptogs i Norge och Danmark under 1400-talet efter att myntningen upphörde under slutet av 1300-talet. Spridningen av hanseatiska mynt i Skåneland och Bohuslän är framför allt koncentrerade till de centrala och sydvästra delarna av Skåne. Följt av Halland som har det näst största antalet mynt. I jämförelse med den svenska fyndspridningen, är också de till största delen koncentrerade till de södra delarna av undersökningsområdet, med flest fynd kring Kalmarregionen i Småland och på Öland. Spridningen av witten följer den allmänna trenden gällande spridningen av hanseatiska mynt, både i Skåneland, Bohuslän och i Sverige. De flesta mynten återfinns vid de platser där det bedrevs mycket handel, däribland Malmö och Kalmar. Förvånansvärt få mynt i Mälardalen dock, vilket tidigare nämnts.

Resultatet av den här uppsatsen visar en snarlik bild av hur det såg ut i Sverige under samma tid. Det finns inte särskilt stora skillnader emellan, geografiskt, kronologiskt eller fördelning av valörer. Det vore intressant att göra en större nordisk undersökning av hanseatiska mynt från den här tiden, med hela det medeltida Norge, Danmark och Sverige som undersökningsunderlag. Det skulle tydligare kasta ljus över utbredningen av hanseatiska mynt i de nordiska länderna. Det kanske också vore intressant med en längre tidsperiod, t.ex. hur spridningen ser ut under 1500-talet eller kanske också med fler valörer t.ex. schillingar.

Resultatet av undersökningen behöver med tiden kompletteras då fler mynt från det vendiska myntförbundet hittas. Resultatet ger inte med säkerhet en rättvis bild av hur den verkliga spridningen av mynten ser ut, även om de ger en ungefärlig fingervisning av hur det såg ut vilket tidigare har nämnts. Fler arkeologiska utgrävningar av kyrkor, borgar, städer m.m. kan kanske ge en tydligare spridningsbild av hanseatiska mynt.

4. Referenser

Authén Blom, Grethe 1957. Norge, sid. 1-55. *Det nordiske syn på forbindelsen mellem hansestæderne og Norden - det nordiske historikermøde 7-9 August 1957*. Århus, 1957.

Authén Blom, Grethe 1992. *Norge i union på 1300-talet – Politikk, administrasjon og forvaltning 1319-1380. Del II*. Trondheim, 1992.

Berghaus, Peter 1973. Phänomene der deutschen Münzgeschichte. *Visby-symposiet för historiska vetenskaper 1971, Kultur und Politik im Ostseeraum und im Norden 1350-1450*. Acta Visbentia IV. Visby, 1973.

Bendixen, Kirsten 1967. *Denmarks money*. Köpenhamn, 1967.

Carelli, Peter 2005. *Från Vespanianus till Leopold II – en sammanställning av jordfunna mynt i Lund 1833-1994*. Malmö, 2005.

Christensen, Aksel E. 1957. Danmark, sid. 55-96. *Det nordiske syn på forbindelsen mellem hansestæderne og Norden - det nordiske historikermøde 7-9 August 1957*. Århus, 1957.

Jesse, Wilhelm 1928. *Der wendische Münzverein*, Hansischer Geschichtsverein. Lübeck, 1928.

Kumlien, Kjell 1943. *Sverige och den tyska Hansan*. Uppsala, 1943.

Lönnroth, Erik 1957. Sverige, sid. 97-122. *Det nordiske syn på forbindelsen mellem hansestæderne og Norden - det nordiske historikermøde 7-9 August 1957*. Århus, 1957.

Odebäck, Kerstin 2008. Tyska mynt från Hansan – lösfynd och hopade fynd i Sverige. *Myntstudier Nr 2008:2 - September*. Stockholm, 2008.

Skaare, Kolbjorn, 1995. *Norges mynthistoria, Bind 1*. Oslo, 1995.

Stefke, Gerald, 2002. Der wendische "Münzverein" als spätmittelalterliche Währungsunion und andere norddeutsche Münzkonventionen des 13./14. bis 16. Jahrhunderts, sid.145179. *Numismatische Studien, 15*. Hamburg, 2002, 145-195.

Sveriges Mynthistoria – Landskapsinventering (SML):

Bornestaf, Ulrika 2003. *Myntfynd från Halland*. Stockholm, 2003.

Kjellgren, Richard 2004 *Myntfynd från Bohuslän*. Stockholm, 2004.

Myrberg, Nanouschka 2000. *Myntfynd från Blekinge*. Stockholm, 2006.

Wishén, Eva 2008. *Myntfynd från Härjedalen, Jämtland och Medelpad*. Stockholm, 2008.

Stockholms
universitet